

wielrennen

Imagoschade, de passe-partout van de Tourbazen

25/06/2009

Ignaas Devisch vraagt minder hypocriete houding van de Tourorganisatie in de zaak-Boonen.

Devisch is professor filosofie en medische - en sportfilosofie, verbonden aan de Arteveldehogeschool en de Universiteit Gent.

'Gezien de omstandigheden en met het oog op het bewaren van haar reputatie, haar imago en dat van de Tour, heeft de organisatie ASO beslist om de aanwezigheid van Tom Boonen in haar wedstrijd niet te aanvaarden', zo luidde vorige week het officiële verdict van de organisatoren van de Ronde van Frankrijk. Terwijl QuickStep zijn renner via de rechtbank alsnog in La Grande Boucle wil krijgen (uitspraak wordt morgen verwacht), dringt Ignaas Devisch aan op wat minder hypocrisie: 'De Ronde van Frankrijk wil zich wel associëren met gênante rijkdom, maar niet met sporters die even een lijntje snuiven'.

Tom Boonen zou geweerd worden omdat hij het imago van de Tour zou schaden. Wat ook de uitspraak wordt hierover, ze is bijzaak. Is Tom Boonen betrappt op doping? Nee, wel op het gebruik van cocaïne buiten competitie. Omdat dit bijgevolg geen basis kan zijn voor het weren van iemands deelname aan een sportevenement, wordt dan maar breder ingezet op aspecten zoals levensstijl, imago en gedrag. Waarop wijst dit?

Om te beginnen zou ik niet weten wat dat imago van de Tour zou mogen zijn. Je moet je hersenen pijnigen om je een Ronde te herinneren waarin renners niet werden betrappt op doping, tijdens of na de Ronde. De laatste jaren kun je er bovendien bijna prat op gaan dat van de toptienrenners er na de Tour zeker nog enkele van de tabel zullen verdwijnen wegens consumptie van verboden spul. Kortom, het imago van de Ronde van Frankrijk is bijzonder slecht en dat beseffen de organisatoren maar al te goed. Immers, wie roept nu zijn imago in wanneer hij geen imagoprobleem heeft? Juist.

Het is maar de vraag of renners en bij uitbreiding sporters een bepaald imago moeten uitdragen en welke dat dan zou moeten zijn. Topsporters hebben vandaag een zeer uitgesproken imago: ze zijn wansmakelijk rijk en velen laten niet na dit met hun exuberante levensstijl te etaleren. Alle media behandelen hen als supersterren en aanbidding is hun deel: dure auto's, de mooiste vrouwen, glitterpakjes, kennelijk is het allemaal niet schadelijk voor 'het imago' van de Ronde. Wel integendeel, de Ronde en andere grote sportevenementen cultiveren dit omdat het de kern van hun marktactiviteit uitmaakt: via sport publieke aandacht, middelen en hopelijk ook veel winst maken. Hoe meer sterren, hoe meer aandacht, hoe meer middelen, et cetera. Zolang een bepaald aspect van het imago de kassa dient, is het dus toegelaten. Zodra iets dreigt tegen de haren in te strijken, kan het niet, want controversie is in het gladdere kapitalisme uit den boze wanneer je middelen en sponsors moet verwerven.

Cocaïne en champagne

De Ronde van Frankrijk wil zich dus imagogewijs wel associëren met gênante rijkdom - voor wat een volkssport heet te zijn toch opmerkelijk - maar niet met sporters die even een lijntje snuiven, alsof daarmee een moord is gepleegd. Niet dat je dat soort gedrag moet promoten, maar indien een renner voor de camera vertelt dat hij zijn overwinning zal vieren met sloten bier of champagne, dan aanvaardt iedereen dat wel. "Hij heeft het verdiend", zo stelt men dan. Een eerder arbitraire grens me dunkt. Het doet een beetje denken aan de huidige hetze rond Berlusconi: dat hij sjachert en sjoemelt, ok, en dat hij mensen omkoopt en van geen enkele vrouwelijke fileur kan blijven, allemaal goed en wel. Maar dat er cocaïne aan te pas komt, dat kan écht niet door de beugel.

En dan is er de kernvraag: waar haalt een dergelijke organisatie het recht om zich te moeien met de levensstijl van individuen? Is dat geen privézaak? Ik weet het, sommige figuren zijn publiek bezit en zelf doen ze er soms alles aan om dat te zijn, maar sinds wanneer moeten renners een moreel attest afleggen om hun sport te beoefenen? Je kunt benadrukken dat topsporters een voorbeeldfunctie hebben. Goed, maar waarom laat je hen dan stinkend rijk wezen, in het peloton bedienen door slaven genaamd 'knechten' en dat ook zo nadrukkelijk etaleren? Waarvan is dat het goede voorbeeld? Wat mij betreft mogen ze best rijk zijn, tenslotte leven ze van de goddelijke aandacht die wij hen geven, maar waarom dit niet doorweegt bij een imagokwestie is mij een raadsel.

Wanneer je dit criterium toepast op andere renners, zowel in het verleden als nu, zou je er wel eens bekaaid van af kunnen komen. Had Laurent Fignon een goed imago? Had de dopingzondaar Richard Virenque een goed imago? Of algemener: heeft het Spaanse wielrennen vandaag een goed imago? Nee toch, maar zij werden/worden niet geweerd wegens commercieel veel te interessant.

Sport en ethiek

Ten slotte, en dat is mijn meest fundamentele bedenking, is en blijft het zeer moeilijk om sport en ethiek met elkaar te combineren. Terwijl ethiek gericht is op het goede en het bewaken van grenzen, is sport gericht op het beste en het overschrijden van grenzen. Die twee kunnen het enkel goed stellen met elkaar zolang 'het goede' 'het beste' niet in de weg staat. Daarmee wil ik allerm minst pleiten voor een amorele sport, wel voor een bewustzijn dat wat sport van mensen vraagt intrinsiek geen ethische zaak is, maar vaak het tegendeel ervan. We hoeven dus niet al te schijnheilig te doen en verwonderd zijn als individuen er alles aan doen om grenzen te verleggen, zij het legaal, zij het illegaal. Nogmaals, hiermee keur ik niets goed, ik probeer het enkel in zijn maatschappelijke context te bekijken.

Die context zou trouwens gediend zijn met een fundamentele discussie over wat we toelaten in sport en wat niet. Elke keer gaan sportevenementen gepaard met symptoomdebatten over doping die de grond van de kwestie naast zich neerleggen: dat topsport zo goed als alles vraagt van hij of zij die het beoefent en dat elk topsporter voortdurend op zoek is naar alle factoren die hij of zij kan beïnvloeden om nog net dat ietsje beter te presteren, verboden of niet. Sport is grenzen verleggen, dat verwachten we ook. Indien we vervolgens grenzen stellen en doping verbieden op een transparante manier, dan hebben we de sluier van imago niet eens nodig. Indien imago werkelijk van tel zou zijn, kun je beter eerst alle op doping betrapte renners definitief uit de Ronde weren, en daarna kijken of je nog wel een imago hoog moet houden. Nu lijkt het er vooral op dat er één aloude morele waarde de bovenhand dreigt te halen en dat is die van de hypocrisie.

Kort samengevat: wie de wet overschrijdt, moet bestraft worden. Daarna doet hij weer verder als zijn straf hem dat tenminste toelaat. Als samenleving kun je vervolgens enkel hopen dat iemand leert uit zijn straf, ook al getuigt topsport eerder van het tegendeel. Maar geldt dat niet voor ons allen?

Wat sport van mensen vraagt is intrinsiek geen ethische zaak, maar vaak het tegendeel ervan. We hoeven dus niet al te schijnheilig te doen en verwonderd zijn als individuen er alles aan doen om grenzen te verleggen, zij het legaal, zij het illegaal

bron: Mediargus - De Morgen